SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 82 JERSEY CITY and NEW YORK. SATURDAY, APRIL 30, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 30-го КВІТНЯ 1994. Ч. 82. РІК CI.

В УКРАЇНСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ СТВОЮЮТЬСЯ ФРАКЦІЇ

Київ (УНІАР). — Тут 26-го квітня відбулися установчі збори фракції членів та прихильників Руху в новообраній Верховній Раді України. Очолив фракцію Вячеслав Чорновіл. Координатором обрано Олександра Лавриновича, відповідальним секретарем — Володимира Ковтунця. Крім цих згаданих осіб, у зборах взяли участь Мирослав Горбатюк, Іван Заєць, Юрій Костенко, Григорій Недвига, Борис Кожин, Віталій Шевченко, Євген Жовтяк, Володимир Кулінич, Валерій Альошин, Лесь Танюк, Дмитро Чобіт, Михайло Косів, Ярослав Кендзьор, Роман Омельчук, Василь Червоній, Микола Хомич, Ліля Григорович, Олег Матківський, Володимир Ткаченко, Богдан Бойко, Андрій Зарудний, Валентин Яблонський, Георгій Манчуленко, Андрій Мостиський, Ігор Осташ, Євген Смирнов і Георгій Філіпчук.

Учасники зборів ухвалили звернення до інших груп з пропозицією створити бльок демократичних реформаторських сил у Верховній Раді.

Леонід Кучма та Володимир Гриньов 26-го квітня заявили журналістам, що на минулих виборах програли ті, які проводили курс на самоізоляцію України і що Міжреґіональний Бльок Реформ (МБР) та його лідери категорично проти такого курсу. А Рух, за словами Гриньова, так і не знайшов інших конструктивних засобів політичної боротьби, ніж пошук ворога. На думку Гриньова, у новому парляменті буде не менше чотирьох фракцій і що МБР створив свою Міжреґіональну депутатську фракцію, до якої вже увійшли 21 народний депутат.

Щодо президентських виборів, Л. Кучма висловив переконання, що Леонідові Кравчукові краще взяти участь у виборах, оскільки, за його словами, зараз усі владні структури працюють на Івана Плюща.

Заяву з вимогою відкласти вибори Президента України до ухвалення нової конституції підписали 130 депутатів нової Верховної Ради. Проте Л. Кучма вважає, що такі питання можна обговорювати, коли є конкретна програма. А просто продовжити агонію — це дуже погано, сказав Кучма.

Сеньйори УНС відзначатимуть свої роковини на 20-му з'їзді

Джерзі Сити, Н. Дж. — 20-ий З'їзд Об'єднання Сеньйорів УНС на Союзівці в днях 12—17-го червня ц. р. проходитиме під гаслом „Святкування роковин". Реєстрація учасників відбудеться 12-го червня в год. 3-ій по полудні в вестибюлі головного будинку. Після обіду проходитиме зустріч „Будьмо знайомі!, під проводом Анни і Данила Слободянів.

В понеділок вранці програма з'їзду почнеться Службою Божою в церкві св. Трійці в намірені померлих членів Об'єднання. З'їзд відкриє президент об'єднання інж. Євген Волошин з Поланд, Огайо, після чого наступить вибір членів комітетів та звіти урядовців.

Програмою під час обіду проводитиме Анна Ремік і „бостонська група". Огляд історії об'єднання дасть секретарка Марія Бобечко. Після обіду охочі зберуться в залі „Веселки" на гру „бінго", яка стала популярною під час раніших з'їздів.

У вівторок суддя Чопик з Лос Аламос говоритиме на тему „Сторіччя УНС". Своєю промовою минулого року суддя полонила увагу слухачів.

Після перекуски присутні заслухають доповідь 100-річчя „Свободи", яку виголосить представник щоденника. З черги керівник Союзівки Іван Флис, мол., показуватиме нове „відео та відповідатиме на питання присутніх щодо діяльности оселі. „Відео" показуватимуть теж в вестибюлі Адміністраційного будинку.

В середу вранці буде вільний час для учасників і тільки проходитимуть гри ґолфістів в сусідньому ресорті. В обідню пору відбудеться популярна розгра фантів. Закликається всіх учасників з'їзду принести з собою якийсь подарок з українським мотивом. Ця розгра минулого року втішалася великим успіхом. Розгрою проводитиме інж. Є. Волошин і Степан Зенчак. Після вечері відбудеться ватра зі співом.

В четвер вранці продовжуватимуться ділові справи, а по обіді буде дозвілля, щоб приготовитися до бенкету і „Вишиваних танців". Головним промовцем на бенкеті буде головний предсідник УНС Уляна Дячук, яка говоритиме на тему „УНС у XXI столітті". Після бенкету відбудуться танці.

В п'ятницю вранці резолюційна комісія ознайомить присутніх із пропонованими резолюціями, щоб їх продискутувати й одобрити. Відбудеться теж дискусія над дальшою діяльністю об'єднання для добра сеньойорської організації.

Участь у з'їзді треба зголошувати своєчасно в Управи Союзівки з уваги на обмежену скількість кімнат.

Загострилися незгоди в російському парляменті

Москва. — У вівторок, 26-го квітня, в підмосковському містечку Хімки злочинці вбили депутата російської Державної думи Андрея Айдзердіса. Він був членом фракції „Нова реґіональна політика". Лідер фракції Сергей Медведєв заявив, що „йдеться про замовне політичне вбивство". Однією з підстав для такого трактування цієї події є те, що А. Айдзердіс був видавцем газети „Кто есть Кто?", яка недавно оприлюднила список 266 діячів злочинного світу країни.

Лідер фракції Ліберально-демократичної партії Владімір Жириновський висунув вимогу перекласти підписання договору про громадське замирення на пізніший час. Він також висловився за негайну резиґнацію міністра внутрішніх справ Віктора Єріна і запропонував на цей пост свою власну кандидатуру. Дещо пізніше того ж дня, під час пресової конференції, В. Жириновський став наполягати на резиґнації уряду у повному його складі. „Нічого не вдасться змінити, поки влада перебуває в руках кримінальних структур", — сказав В. Жириновський.

Інші депутати, розвиваючи версію політичної змови, припускають, що вбивство могли заплянувати прихильники твердої лінії, які домагаються запровадження надзвичайного стану в Москві, тобто метою злочину могло бути „унеможливлення президентського наміру підписати угоду про громадське замирення".

Проти підписання угоди про громадське замирення виступив також лідер російських комуністів Ґеннадій Зюганов.

ОПРИЛЮДНЕНО СПИСОК АҐЕНТІВ, ВИДАНИХ О. ЕЙМСОМ

Вашінгтон. — У четвер, 28-го квітня, федеральний уряд оприлюднив найповніший список співробітників російської військової і зовнішньої розвідки, перевербованих американськими ровідувальними службами і виданих Москві подвійним агентом Олдрічем Еймсом, який в минулому працював у Ci-Ай-Ей. „Ми вважаємо, що в результаті його шпигунської діяльности загинули люди, — сказала федеральний прокуратор Елен Фейґі. — Багато з них були страчені, позбавлені свободи або просто зникли". За словами Е. Фейґі, справа Еймса стала „найсерйознішою серед подібних справ в історії країни".

У четвер О. Еймс і його жінка Марія Розаріо стали перед окружним федеральним суддею в Александрії, Вірджінія, де подружжя-шпигуни визнали себе винними. Е. Фейґі також оголосила 11 кодових кличок агентів Ci-Ай-Ей і ФБІ з числа громадян колишнього СССР і країн Східньої Европи, яких видав Еймс. За її словами, перелік жертв подвійного агента цим списком не абмежується, а крім того Еймс передав московському центрові секретні дані про системи і техніку кодованого зв'язку, що дозволило Москві перехоплювати американські урядові і військові переговори.

Перераховуючи виданих Еймсом агентів, Е. Фейґі назвала кодові аґентурні клички „Акорд", „Ковл", „Фітнес", „Бліззард", „Джен тайл", „Мільйон", „Пролог", „Вей", „Тікл", „Пірр" і „Моторбовт". Деякі з цих агентів були розстріляні, а доля інших невідома.

Один із розстріляних — агент „Ковл" — був співробітником КҐБ, який працював у Москві і повідомив Ci-Ай-Ей про те, що совєтська розвідка „опилює" американських дипломатів спеціяльним „шпигунським порошком", з допомогою якого за ними легко слідити. У зв'язку з цим викриттям колишній президент Роналд Реґен представив Кремлеві мотивоване обвинувачення у використанні незаконних і небезпечних для здоров'я засобів стеження.

Агент „Акорд" виявився старшиною Головного розвідувального управління (ҐРУ) совєтського генерального штабу. Він передавав у Ci-Ай-Ей секретні інформації і був за це розстріляний. Під агентурною кличкою „Моторбовт" ховався співробітник розвідки одної з країн Східньої Европи.

У повідомленні прокуратури сказано, що, за словами Еймса, його не повідомляли про долю виданих ним агентів. Він признався, що видав також „значну кількість розвідувальних заходів".

В. Лановий створює фракцію економістів

Київ (УНІАР). — Тут у середу, 27-го квітня, з ініціятиви Володимира Ланового відбулося організаційне засідання парляментарної групи „Реформи для народу". На засідання було запрошено 39 народних депутатів нового українського парляменту, однак з різних причин участь у засідання взяли близько 10 депутатів.

На запитання кореспондента УНІАР, В. Лановий пояснив, що запросив незаангажованих депутатів, зацікавлених у реформуванні політичних, економічних та соціяльних установ держави для структурного і технологічного оновлення національного господарства, переорієнтації економіки на розвиток гуманітарних галузей та забезпечення і політичних гарантій незалежности України.

Інший відомий економіст Віктор Пинзеник висловив готовість співпрацювати з новостворюваним економічним бльоком В. Ланового, якщо його програмові завдання сприятимуть ринковим перетворенням економіки України. Проте такої пропозиції від В. Ланового В. Пинзеник не отримав, хоча економічний бльок Ланового заявив готовість співпрацювати з іншими фракціями центристського спрямування.

Т. Бутрей переобраний на голову Округи УНС Вілкс-Беррі

Бервік, Па. (с. г.) — Тут в неділю, 20-го березня ц. р., в гостинному ресторані, власником якого є голова Округи Тимко Бутрей, відбулися чергові Загальні збори відділів УНСоюзу об'єднаних в Окрузі Вілкс-Беррі.

Т. Бутрей

Наради відкрив голова Т. Бутрей, привітав присутніх союзівців, а відкриваючи збори, попросив однохвилинною мовчанкою вшанувати померлих членів Округи в звітному році. Відтак відчитав порядок нарад, який був прийнятий, а на предсідника зборів одноголосно обрано Тараса Бутрея, секретарем Тереню Бутрей-Йоґе.

Згідно з порядком нарад, протокол з останніх зборів читала Т. Бутрей-Йоґе, який чітко віддзеркалював перебіг останніх нарад, де були заторкнені важливі справи діяльности Округи, а головно 100-річчя „Свободи". До прочитаного протоколу не було завваг і тому предсідник зборів запросив до звіту голову Т. Бутрея, який обширно інформував про працю Округи. За його словами в звітовому році Округа мала придбаних 15 нових членів, з яких він особисто придбав 14, як секретар 164-го Відділу, на загальну суму 80,000 дол. В дальшому він інформував, що був ввесь час в контакті із відділовими управами.

(Закінчення на стор. 4)

УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В КОЛЮМБІЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ СТАЮТЬ ДІЙСНІСТЮ

Група почесних гостей (зліва): д-р Ф. Сисин, проф. Ричард Беллнеп, голова департаменту славістики Колюмбійського університету, проф. Марк ван Гайген, П. Яцик, проф. Р. Еріксон, Н. Яцик, амбасадор Джек Метлок, проф. О. Мотиль.

Ню Йорк. (О. К.). — Після довгих приготувань і широкої збіркової акції Приятелі Українських Студій в Колюмбійському університеті завершили свою працю успішно, святочним бенкетом, що відбувся у залях бібліотеки Колюмбійського університету 26-го березня.

Понад 220 гостей зібралося у цій внімково гарній репрезентативній залі, щоб підкреслити важливість цього проєкту та його потреб, яка завдяки зрозумінні закінчується конкретним науковим здобутком — курсами української мови, літератури та історії, що стануть тепер частиною програми навчання цього престижевого університету.

Бенкет відкрив і ним проводив проф. Леонід Рудницький з університету Ля Салл у Філядельфії, підкреслюючи саме цей радісний факт, що поширюється знову можливість широкої інформації про Україну на науковому рівні, доступному для майбутніх фахівців у всіх ділянках.

Актуальне і влучне слово виголосив д-р Богдан Витвицький, який був душею цілого проєкту зібрання фондів на українські студії та очолював окремий комітет під назвою Приятелі Українських Студій в Колюмбійському університеті (ФОКУУС), як також є співзасновником Асоціяції Українсько- Американських Професіоналістів і Підприємців Ню Джерзі (Ню Йорк). Під кличем „Вже є час залишити за собою темну добу". він порівняв ситуацію, яка існувала на відтинку інформацій про Україну серед американського оточення кілька років тому, і сьогодні, стверджуючи, що вона покращала, але все це потрібно дуже багато, щоб американці дістали повне знання в тій

(Закінчення на стор. 4)

ВЕЛИКДЕНЬ

З уваги на свято Воскресіння Господнього Головна Канцелярія УНСоюзу і В-во „Свобода" будуть закриті в понеділок, 2-го травня ц. р. Перше число „Свободи" в наступному тижні друкуватиметься у вівторок з датою середи, 4-го травня. — Ред.

У СВІТІ

АҐЕНТСТВО РОЙТЕР інформує, що в Китаї, на космодромі в Синьцзяні, стався вибух, який унеможливив виконаня заплянованої космічної програми. У висліді загинув один спеціяліст, понад 20 осіб дістали тяжкі поранення. Вибухом знищено підготовлений до виведення на орбіту метереологічний сателіт і космічну лябораторію.

ІРАНСЬКІ ОФІЦІЙНІ чинники повідомили, що їхня країна має намір збільшити кредит Україні до 50 міл. дол. — в рахунок достави іранської нафти. За неї Україна постачатиме в Іран різні товари, зокрема цукор, зерно і м'ясо.

ПРЕЗИДЕНТ ФІЛІППІН Фідель Рамос заявив, що повністю підтримує застосування кари смерти щодо торгівців наркотиками. Він сказав, що смертний реченець служить доброю осторогою і дає до зрозуміння, що Філіппіни не вагатимуться при прийнятті найсуворіших заходів з метою позбавити суспільство від наркомафії.

СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ Ізраїля заарештували 27 бойовиків ісламського руху опору Гамас, причетних до терористичної акції 13-го квітня на автобусній зупинці в місті Гадері. У висліді вибуху бомби тоді загинуло 5 ізраїльтян і 29 поранено. Представник армії Ізраїля повідомив, що всі арештовані є членами військового осередку Гамасу. Серед них є 24-річний Саїд Бадрана, один з лідерів цього екстремістського руху. Він особисто виготовив бомбу, яку тримав під одежою інший фанатик-мусулманин, згодившись пожертвувати своїм життям заради продовження війни між арабами і жидами.

КЕРІВНИЦТВО СЛУЖБИ безпеки Казахстану офіційно підтвердило, що свідоцтво про народження Владіміра Жириновського є справжнім і відкинуло вигадку самого В. Жириновського, нібито цей документ зфальсифікували його політичні противники. Зі свідоцтва видно, що справжнє прізвище лідера російських екстремістів Ейдельштейн, як і його батька Вольфа Ейдельштейна. Аж у 1964 році теперішній „російський націоналіст" змінив його, ставши Жириновським. Документи, що підтверджують це, виявлені в чотирьох архівах Алма-Ати міста, де В. Жириновський народився і виріс.

ОФІЦІЙНИЙ ПРЕДСТАВНИК НАТО в Брюсселі заявив у середу, 27-го квітня, що боснійські серби в цілому виконують умови ультиматуму НАТО, згідно з яким мусять відвести свою артилерію за межі 20-кілометрової зони мусулманського міста Горажде. Отже відпадає необхідність застосування нової повітряної атаки проти сербських формацій, яка стала б доконечною, якби серби знову проіґнорували ультиматум НАТО.

У ТАШКЕНТ, СТОЛИЦЮ Узбекістану, приїхав з офіційною візитою президент Франції Франсуа Міттеран. Він перший з лідерів країн Европейської спільноти відвідує цю центральноазіятську республіку. У складі французької делеґації аж 250 осіб. Це політичні експерти, банкіри, підприємці, фармери. Ф. Міттеран і президент Узбекістану Іслям Карімов підпишуть договір про співробітництво двох держав у ділянці політики, економіки, науки і культури.

СЄРҐЄЙ ЗОТОВ, керівник російської делеґації на російсько-латвійських переговорах, які тепер відбуваються в латвійському місті Юрмалі, заявив: „Якщо пакет уже парафованих російсько-латвійських угод не буде підписано до середини травня, то Росія припинить виведення своїх військ з території Латвії".

КІЛЬКІСТЬ ЖЕРТВ у висліді міжетнічного конфлікту в Руанді вже перевищила 100,000 осіб. У вівторок, 26-го квітня, Фостен Тваріґамінґу, який, згідно з досягнутою в серпні минулого року угодою між руандійською владою і Патріотичним фронтом, мав очолити коаліційний перехідний уряд, заявив журналістам у Найробі, де він переховується від часу перевороту, що військові-гуту навмисне збили президентський літак, щоб розпочати громадянську війну. „Спочатку вони готували державний переворот, не бажаючи ділити владу з тутсі, однак невдовзі зрозуміли, що їх ніхто не підтримає, і організували вбивство президента", — сказав Ф. Тваріґамінґу, хоч сам він також належить до народности гуту.

В АМЕРИЦІ

ШИРОКО РОЗГОЛОШЕНА афера хабарництва та незаконних надуживань членів 30-ої нюйоркської поліційної станиці, як можна було сподіватися, має погані наслідки. Не тільки більше десятка поліціянтів оскаржено та ув'язнено, але несмак скандалу ще довго висітиме над одним із найбільших поліційних департаментів в країні. Комішенер нюйоркської поліції Вілліям Бреттон сказав, що за вчинки своїх підлеглих будуть відповідати керівники відділів у поліційних станицях. З цього приводу із 22 сержантів згаданої поліційної станиці, що знаходиться у північнозахідньому Гарлемі, вісім будуть перенесені та можуть бути потягнені до відповідальности.

НЕСПОДІВАНО ВЕЛИКА кількість членів Конґресу збирається опускати коридори Капітолю та залишати свої теперішні становища. Багато з них відходять на пенсію, а ще більше мабуть таки не будуть переобраними в наступних листопадових виборах. Крім того це будуть також й ті, які з уваги на прихід молодих політиків, з якими не можуть найти спільної мови, і зріст цинізму до політики серед пересічних громадян, просто бояться кандидувати. Тому правильно завважують аналітики, що наступний Конґрес, який розпічне працю в січні 1995 року буде в більшості складатися з новоспечених політиків. Така зміна не буде надто корисною для президента Билла Клінтона та Демократичної партії.

У ДІТРОЙТІ ПРОХОДИТЬ судова розправа над д-ром Джеком Кеворкіяном, оскарженим в убивстві кількох осіб, яким він допоміг покінчити самогубством. Підсудний виступив у своїй обороні, заявляючи, що жадного вбивства він не доконав, бо його ціллю було улегшити терпіння хворого. Це вперше проходить розправа у стейті Мишиген на базі схваленого стейтом закону, який трое суддів визнали неконституційним.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ Леонід Кравчук відвідав амбасаду ЗСА в Україні та висловив глибоке співчуття з приводу смерти колишнього президента ЗСА Ричарда М. Ніксона. Президент підписався у скорботній книзі. Звертаючись до амбасадора ЗСА в Україні Вілліяма Міллера, Л. Кравчук відзначив, що в Україні дуже цінують значний вклад, який вніс Ричард Ніксон у розбудову українсько-американських відносин. Амбасаду ЗСА в Україні також з цього приводу відвідали виконуючий обов'язки прем'єр-міністера Юхим Звягільський та міністер закордонних справ України Анатолій Зленко.

У СЕРЕДУ, 27-ГО КВІТНЯ, офіційні чинники Білого Дому повідомили, що президент Билл Клінтон сподівається найти відповідну людину на становище судді Верховного суду ЗСА протягом наступних двох тижнів, щоб переслухання даної особи могли відбутися ще перед літніми вакаціями Сенату. Одначе згідно з їхніми твердженнями, Президент покищо немає нікого конкретного на приміті.

ВАШІНҐТОН СПРАВДІ вважає Київ важливим стратегічним партнером. У цьому переконався після розмов з віцепрезидентом ЗСА Елом Ґором, дорадником президента Клінтона, урядовцями, сенаторами та [illegible] президент Україської Спілки Промисловців і Підприємців Леонід Кучма. На думку аналітиків [illegible] Л. Кучми ЗСА мають велике значення [illegible] можливість познайомити провідних [illegible] політиків із кандидатом на Президента України.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні:
(202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send adress changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці-$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.

За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Народний Рух України — колись і тепер

Народний Рух України був колись таким, як була його назва: заснований з ініціятиви Спілки Письменників України у 1988 році, ще в добу СССР і Міхаїла Ґорбачова, був рухом за якнайдальше поширення прав із відкликом до гасла Ґорбачова „гласність і перебудова". Народний Рух у вирішній мірі причинився до того, що Верховна Рада проголосила спершу „суверенність", а після невдалого путчу сталіністів у Москві незалежність України. Західній демократичний світ і всі його засоби масової інформації з найбільшим признанням говорили про Рух, як справжнього речника волі і бажань українського народу. На превеликий жаль, Народний Рух перестав бути „рухом", а став однією із 38-ох політичних партій. Президент Леонід Кравчук закинув Вячеславові Чорноволові, що це він розколов Рух, перетворивши його у свою партію; Кравчук — за твердженням авторитетних знавців ситуації в Україні, — хотів опертися на Народному Рухові, коли ж утратив ту опору, — шукав підтримки у знайомих йому технократів. У 1993 році прибув до Америки Вячеслав Чорновіл. Він відвідав також редакцію „Свободи" та мав зустріч з представниками української громади в Українському Інституті Америки в Ню Йорку. В. Чорновіл запевняв, що Народний Рух виконав уже свою місію і що змінена ситуація вимагає змінених „структур".

Залишаючи на боці питання, хто тут завинив, позбавлення Руху давнього його характеру і тим самим його давнього авторитету — було великою помилкою. Той факт у практиці причинився до партикуляризації українського політичного світу, до створення поверх 30-ти політичних партій з амбіціями їхніх голов, до того партійництва, яке по нинішній день є нещастям України. Останнім доказом лиха, що його накоїло особисте амбіціонерство і партійництво — це вислід виборів до Верховної Ради, в яких самі українські демократи довели до програної цілого ряду найвидатніших українських діячів, як Михайло Горинь, Дмитро Павличко, ген. Костянтин Морозов та інші. Дуже можливо що та програна протверезила провідників Руху, бо ось у минулому тижні відбувся у Києві вже п'ятий з черги З'їзд Народного Руху України, головою якого є Вячеслав Чорновіл, і прийнято там розумні постанови. Найголовніше — рішено йти солідарно з іншими українськими демократичними депутатами у Верховній Раді в обороні інтересів рідної держави і рішено не зголошувати свого кандидата у виборах Президента України, — якщо такі вибори відбудуться. Це політична несподіванка, бо В. Чорновіл був одним із кандидатів на президента у референдумі 1-го грудня 1991 року. Було загально відомо, що він не вирікся тієї амбіції. Краще пізно, як ніколи...

Широку вістку про той П'ятий конґрес УНР принесла „Свобода" з 22-го квітня ц. р. На тлі невеселих вісток, що в останніх місяцях і тижнях, вістка про наради та постанови з'їзду була добра. Над дальшим ходом подій в Україні завис великий знак запиту. Неповажно ставити прогнози у такій замотаній ситуації, в якій знаходиться нині Україна. Але це дуже сумне явище, що між зголошеними вже кандидатами на Президента України є також голова Соціялістичної Партії Олександер Мороз і Петро Симоненко —лідер Комуністичної Партії. Коли зважити, що один з тих кандидатів розпоряджатиме великими грішми та великим пропаґандивним апаратом і коли пригадати, якими майстрами пропаґанди є комуністи та якими політично наївними є маси українського суспільства, — не можна легковажно поставитися до кандидатури комуніста на Президента України, дармащо він говорить по-українськи. Можна собі уявити, що було би, коли б він „виграв".

Між кандидатами на Президента є Леонід Кучма, колишній прем'єр, який у своїй першій промові заповів боротьбу проти мафії, але згодом дістав погану славу прихильника дуже тісного зв'язку з Росією, передусім у ділянці економіки. У такій ситуації треба дійсно з тугою чекати на вияв волі нової Верховної Ради.

Олександер Серафин

НАПРЯМ СВІТОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Зайнятість працею у ЗСА, Великобританії, Франції, Канаді, Німеччині і Італії становить тепер відсотково багато менше працівників ніж 30 років тому, тобто в країнах де кошт працівника досить високий. Воно зросло мінімально в Японії і значно піднялося у Південній Кореї й інших країнах з низькою заробітною платнею.

Зайнятість працею в Японії, яка експортує багато свого виробництва, становить 15 млн. осіб — 28 відс. видобутку є у виробництві. ЗСА нараховують тільки 17 млн. осіб, маючи два рази більше населення, — тільки 16 відс. видобутку становить виробництво. В 1920 роках, у виробництві в ЗСА, працювало майже два рази більше осіб ніж тепер. Від 1970 років їхнє число впало біля 10 відс., хоча продукція майже подвоїлася за цей період.

Американське виробництво вже сьомий місяць (березень) продовжує свій розвиток. Промисловості, які найбільше поліпшилися, це: шкіряна, пластично-гумова, одежева, електронічних частин і устаткування, індустріяльного і комерційного устаткування та комп'ютерів.

У багатьох індустріяльних країнах виробничі промисловості натрапляють на щораз більшу конкуренцію із різних частин світу. Японія перебрала виробництво машин від ЗСА. Азійські країни, які індустріялізуються, перебирають ринок варстатів від Японії. Виробництво вступило в період світової конкуренції, яка насильно спричинює зміни. Низькі заробітні платні в менш індустріяльних країнах причиняються до більшої продуктивности в індустріяльних країнах шляхом автоматизації.

Більші ринки діляться на менші розміром і часом. Цикли продукту стають коротші, роблячи обсяг виробництва меншим і тим самим впливають на неповне використання механічної обробки приділеної цьому продукті. Багато фірм намагаються виробляти точно це, що вимагають покупці, без уваги на це чи хто інший бажає цього і чи це існувало в минулому, тоб то, покупці диктують виробництво продукту.

Автоматизовані варстати, які можуть виконувати різні призначення, є відповіддю вимогам високої якости і спеціялізації продукту, виробленого дешево і швидко. Комп'ютери відіграють у цьому головну ролю. Вони дозволяють виробникам випробовувати нові ідеї, що без них не було б можливо. Від цього залежить майбутність виробництва і фірм, які їх продукують.

Технологія змінила зміст роботи. Коли фірми становили працівники, заводи і продукт, інформаційна основа покладалася на людях. Вони були зорганізовані так, щоб інформувати відповідальних працівників достовірними інформаціями, потрібними до зроблення правильних рішень і передання їх тим, кому потрібно. Комп'ютеризація змінила це. Виробничі фірми мусять переорганізовуватися довкруги виробничого процесу.

Роботи мають тепер масове застосування у виробництві, зокрема в Японії, де вони причинилися до значного збільшення продуктивности. В світі є у вжитку біля 550,000 індустріяльних автоматів зі складними функціями і їх кількість зростає з кожним роком. Роботи добре виконують роботу, яка є правильно запроєктована для них. Вони її виконують не тому, що вони самі розумні, але тому, що вони є знаряддям розумних працівників. Їхнє застосування у певних ситуаціях уможливлює конкурентність продукту і збереження варстатів праці.

Проєкт складений за допомогою комп'ютера дає можливість перевірити чи запроєктовані частини пасуватимуть у бажаному продукті заки ці частини будуть фізично зроблені. Такі запроєктування можна передати прямо до машин, що їх вживатимуть. Добре проєктування є ключем до виробництва.

Компанії хочуть добре запроєктований продукт чимшвидше. Вони також хочуть велику низку продуктів вироблених на точно означений час. Технологія інформації цьому сприяє. Традиційна автоматизація — варстатна лінія зі знаряддям і приладом вбудованими в неї — не може цього зробити. Вона є ефективна тільки при сталому випуску з обмеженим вибором продуктів.

Знаряддя контрольоване комп'ютером, роботи, і ще

(Закінчення на стор. 3)

І. Береза

Великоднє яйце в Поланках

Чи присілок Поланки ще далі зазначений на підльвівській мапі? Думаю — так. І чи поланківці ще далі живуть так, як жили колись? Ні. Від часу, коли мої ноги ступали по пісковій доріжці з нашого хутора до Поланок, проминуло більш, як півстоліття. Історія повелася жорстоко з добрими, наївними поланківцями. Час і події змінили все. Не змінився мій сантимент до людей, що тоді називали себе „тутешніми", „поланчанами", „русинами" — інколи — українцями.

Поланки нараховували, яких 80 хат і адміністративно були пов'язані за польської окупації із селом Вороців, що належало до Городецького повіту. Близький Львів, однак, був джерелом їхнього нужденного існування. Виїмково неурожайна, піскова земля не виживляла населення й люди примушені були „промишляти": збирали ягоди, гриби, пільні квіти, ловили рибу і т. п. Хто втішався власною коровою, то це вже було повне забезпечення прожитку цілої родини. Щоденно жінки чвалали багнистими стежками навпростець до Львова із своїм добром, щоб продати на ринку або на „краkеданах" коло Львівського театру. Простота і примітивізм думання ставив Поланки принайменше одне століття в минуле.

Невеличкі хатки, криті соломою, оточували громадський вигін. Серед вигону лежало багнисте озеро, де літом, крім безлічі жаб, бовталися гуси та нагі

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩОДЕННИК—ДЗЕРКАЛО ЖИТТЯ

З великим смутком і турботою прочитала я звіт головного касира УНСоюзу Олександра Благітки, надрукований недавно на першій сторінці щоденника. З уваги на недалеку Конвенцію Українського Народного Союзу, вважаю своїм обов'язком відгукнутися на пропозицію головного касира видавати „Свободу" тільки раз в тижні, бо це, мовляв, принесе УНСоюзові „заощадження на поштовій оплаті, папері та зменшенні числа працівників, без будь-якої різниці для нашого членства.

Як довголітній член УНС хочу заявити, щоб моя мовчанка не вважалася згодою із таким твердженням: одна з найважливіших причин, чому я сама належу до УНС та й записала туди своїх дітей і внуків це факт, що УНС — це не просто забезпеченеве товариство, а братська організація, яка служить потребам української громади. Найважливіша служба громаді УНС — це субсидія для української преси, бо без такої субсидії ця преса не зможе існувати і розвиватися. Дуже сумно, коли провід УНС не розуміє такої простої істини. Заощадження, якщо вони конечні, треба починати деінде. УНС може існувати без власного хмародеру, без багатолюдних коштовних конвенцій у дорогих чужих готелях з кільkаденними дієтами для делеґатів, навіть без датків на стипендії студентам та на підтримку громадських організацій, але він не зможе довго проіснувати без української преси. Український щоденник в Америці — це дзеркало життя української громади, з її болями і турботами, з її реєстром втрат і досягнень. Функції щоденника — це не тільки статті та новинки, це також і клепсидри і оголошення, що доходять шляхом газети до найширшого кола українських читачів. Нарікання на несвоєчасну доставу пошти є тільки доказом, що читачі чекають на газету і хотіли б отримувати її точно, кожного дня. Але це справа не видавництва, а пошти — і якби всі гуртом і регулярно робили рекламацію на пошті то не тільки „Свобода" приходила б більш регулярно, але і американська пошта мала б більший респект до українців, так як має респект до видань інших етнічних груп і не відважується дискримінувати їх своїм недбальством.

Якже соромно перед історією, що в століття найстаршого українського щоденника у світі замість конкретних пропозицій поліпшити його і поширити, відповідальні люди ставлять такі компромітуючі всю українську громаду пропозиції! В час, коли українська громада в Америці поповнюється значною кількістю нових імігрантів, було б крайньою безвідповідальністю зупинити видання українського щоденника. Треба також втримати і поширити тираж англомовного тижневика, бо він абсолютно необхідний саме тепер, коли англомовна молодь українського походження віднаходить наново свій зв'язок із країною своїх предків, що ввійшла нарешті, як рівнорядний партнер, в коло державних націй світу.

Марта Тарнавська,
Філядельфія, Па.

Любов Коленська

ЩЕ НЕ ВІДГОМОНІЛО ВІДЗНАЧУВАННЯ „СВОБОДИ"...

Ще зовсім недавно відзначувано тріюмфальне сторіччя „Свободи", прославлювано її важливість і силу слова, складано пеани про її безупинний ріст і велику місію — як трибуна українського народу, підкреслювано — в котрий це вже раз — один із основних її принципів — завжди ревно служити своїй громаді, та й неслись звідусіль побажання многих літ „Свободі"... ще й ще й сто років у кріпкому партнерстві з Українським Народним Союзом, початок і створення якого заініціювала стаття першого головного редактора „Свободи" о. Григорія Грушки.

Ще й досі линуть відгомоном слова про значення „Свободи" із промов, статтей і репортажів:

— „Свобода" — це амбасадор і трибун українського народу;

— „Свобода" — це порятунок перших українських поселенців із темної, злиденної безодні. Закликами, статтями, повідомленнями, порадами вона гартувала їх разом, скріплювала на дусі, обтерла не одну сльозу, а в неписьменних вона збуджувала охоту навчитись грамоти, спонукала прокидатись із національної летаргії, боронила їх від кривди, давала їм правильні вказівки. Словом своїм, що входило в кожну хату, вона ставала виразником їхнього національного „вірую", захистом їхніх особистих та національних інтересів спочатку лише в Америці, а згодом і поза нею, інтервеніючи в різних справах, стаючи в обороні української правди;

„Свобода" не лиш усвідомлювала „русина", але й помагала організувати мережу громад, будувати церкви, закладати читальні. Була від них пленіпотентом у інші країни, амбасадором в їхню батьківщину, їхнім грибуном;

— „Свобода" стояла на сторожі і в обороні правди українських поселенців в діяспорі і в Україні, була їхнім речником і зв'язковим і є ним сьогодні, коли вона тепер особливо потрібна Україні;

— „Свобода" від самих початків стала живучим джерелом культури, випускаючи різні видання — памфлети, наукові видання і багато інших книг — белетрестичних і науково-популярних;

— „Свобода" відома своїми хрестоносними походами чи пак „крусадами", як їх охрестив тодішній головний редактор Антін Драган — і в ім'я цієї чи іншої громадської справи — сипалися вістки, статті, інформації, репортажі;

— „Свобода", можна сказати — це історія українського народу тут, на поселеннях, і там, в Україні, це дерзання українського народу і його боротьба, його слабість і сила, це його лет — аж у сьогоднішню перемогу України;

— „Свобода" — із моментом, коли впали штучні кордони Совєтського Союзу — це міст, який об'єднує діяспорну громаду з Україною, звідкіля лунають голоси з проханням, щоб як уже не цілі числа „Свободи", то принаймні час від часу витинати їм вирізки з неї, щоб вони знали, що діється у діяспорі, чим живуть їхні земляки, до чого прагнуть, що їх турбує, щоб не проривався щойно віднайдений їхній зв'язок;

— „Свобода" — це єдиний на всю діяспору щоденник. Так... щоденник. Це підкреслювано з гордістю на зустрічах, зборах, у пресі.

Як дивно. Подумати лиш що „Свобода" встоялася всупереч депресії, встоялася у часах найгостріших зударів, навіть коли в наклепницькій книжці п. з. „Саботаж" А. Кана і М. Маєрса, з видавництва Гарперс і Бро, злісно очорнювано американських українців та їхні установи в симпатіях з німецькими нацистами і в коляборанстві. Тоді в обороні правди і власного імени виступила „Свобода", виступив і УНСоюз, заскаржививши видавництво до суду. І процес вони виграли. Та боротьба для „Свободи" — не першина, бо нападала на неї „п'ята колона" та й інші її „воріженьки". Вона мужньо відбивала атаки і виходила своїм щоденним випуском без ніякої найменшої зупинки.

Тим часом — який несподіваний удар. Ми почули, що „Свобода" дефіцитна і, либонь, прийдеться обмежити її випуск до тижневика. Вина тут не у „Свободі", а у дуже мізерній ціні передплати. Лиш подумайте: сьогодні — в якому контрастному порівнянні до інших видань, які коштують, як це кожен знає, багато більше — передплата за „Свободу" для нечленів — річно виносить 40 дол., для членів — 15 дол. Отже, передплата для членів — денно — є 6.25 цента. У кіосках „Свобода" коштує 25 центів. Екзекутива УНСоюзу сама не в праві підвищити переплату, ця компетенція належить власне до Конвенції УНСоюзу, тобто до її делегатів.

Отже, тепер слово за делегатами XXXIII Конвенції УНСоюзу — чи знайде вона зрозуміння для цієї справи-справ, щоб „Свобода" виходила, як і сьогодні, щоденно, не зупиняючи свого бистрого ходу. Слово і за українською громадою, якій від самих початків служила „Свобода". Тепер на неї черга!

Ще раз: у руках делегатів недалекої Конвенції УНС преважливий атут — забезпечити життя української ґромади в національному і культурному аспекті щоденним випуском „Свободи".

Едвард Жарський

„ВДЯЧНИЙ ЕРОДІЙ"

(У 200-річчя з дня смерти Г. Сковороди)

Не в розкішних і безжурних часах побачив світ син незаможної козацької родини в Полтавщині, видатний український філософ, сучасник І. Канта, Григорій Сковорода (1722—1794). Не перевелись ще козацькі дідугани, що своїм унукам пригадували перші подвиги всенародного повстання; старші віком, і стажем, полковники не забули ще по-Хмельницьку епоху внутрішних чварів та розбрат між козацькою елітою; таврували московську політику, її крутійство та її зневагу у відношені до гетьманів, (гетьмана Д. Многогрішного (1669—1772) заслали з родиною до Сибіру, до Якутії (тепер Саха), за те тільки, що не хотів бути царською маріонеткою), а молодші віком з гіркотою переживали трагічні наслідки Полтавської битви та демагогічні практики Малоросійської Колеґії, що її створив 1722 році цар Петро І (нібн союзник!?) для нагляду і контролі над діяльністю українського гетьманського уряду.

У такій атмосфері проходять його юнацькі роки; спершу вчиться в сільській дяківській школі, згодом в Київській Академії, а пізніше за кордоном — у Мюнхені, Відні та Бресляві, де здобуває фахову й загальну освіту. Деякий час є й в Угорщині при посольстві ген. Вишневського. По повороті з закордону, повертається до Переяслава, і тут, в Переяславському Колеґіюмі викладає теорію поезії. Деякий час стає домашнім учителем у дідича С. Томари в селі Коврaях на Переяславщині; згодом викладає в Харківському Колеґіюмі, але в наслідок неприхильного ставлення до нього церковних кіл покидає педагогічну роботу і з того часу мандрує по Україні — головно Слобожанщині — поширюючи свої філософічні й педагогічні думки. Залишені праці писав у формі діялогу.

Його педагогічне „кредо" вміщується найбільше у творі „Вдячний Еродій". Своїм змістом „Вдячний Еродій" не відбігає далеко від „Еміля" Руссо, перенесеного Сковородою на український ґрунт і відносини; але поширюючи свої думки між хуторянами, козаками Слобожанщини, Сковорода мав ще й глибшу ціль: не тільки показати козацькій старшині облесність московської культури чи імперіялістичні намагання Москви, але — що було важніше — хотів потрясти сумління пригнобленого козацтва. Збудити його зі сну, з летаргу, показати засоби боротьби з московськими затіями.

У „Вдячному Еродієві" наводить розмову-діялог між „Еродієм" (...Еродії подібні до журавлів...") а мавпою, яка дає своїм дітям особливе, не таке як у простого народу, а „благородне" виховання. Це виховання здійснюють французькі вчителі, які навчають мавп говорити по-французьки, співати, грати, танцювати, користуватися аристократичною етикетою, на те, щоб вони могли потрапити до палаців марокканського володаря у переносному значінні: московського царя чи дворян.

У противагу мавпі, яка по-мавп'ячому наслідує смаки й вимоги тих же володарів, Сковорода виводить простого, по-справжньому благородного чорногуза Еродія. Виховуючи своїх дітей, він старається врятувати їх від пихи, неробства, аморальности, егоїзму, властивих багатим і „благородним" аристократам.

У цій притчі заключені найважливіші міркування Сковороди про виховання. На думку українського Руссо, мета виховання полягає в тому, щоб допомогти розкрити в дитині її природні здібності та спрямувати її на шлях дійсного щастя і служіння своїй батьківщині.

„Якщо все будує наймудріша і блаженна природа — цитує у „Вдячному Еродії" — тоді хто, як не вона єдина зцілює і навчає? Всяка справа спіє, якщо вона вказує дорогу. Не заважай тільки їй, а коли тільки можеш, усувай перешкоди і промощуй шлях для неї; дійсно сама вона чисто і вдало все виконає. Клубок сам собою покотиться з гори: відсунь лише камінь-перешкоду, що йому заважає. Не вчи його котитися, а тільки допомагай. Яблуні не вчи родити яблука; вже сама її навчила. Захисти її від свиней, зріж колючки, зчисти гусінь та інше...;

Виховання випливає з природи, що впливає в серця насіння благої волі, і потрохи-трохи, без перешкод, підрісши, самовільно і добровільно робимо все те, що святе і бажане є перед Богом і людьми..."

Для Сковороди виховання є наскрізь національне, має служити народові, відбивати його тривоги й змагання, та має спиратися на народній традиції... Кожна людина повинна розкрити свою „природу" і пізнати себе як частину свого народу, з яким вона зв'язана законами, звичаями, мовою, землею, своєю батьківщиною. Він беззастережно виступає проти чужинецького „модного" виховання, яке відчужує юнака від народу, від традицій, робить з нього ледачу людину, яка відрікається свого походження.

Сімейному вихованню, піклуванню дітей батьками, відводить головну ролю. Еродій висловлює глибоку вдячність свому батькові за те, що батько „породив йому благе серце, я же самостійно навикаю і розважаюся подякою... Сину (часто волає до мене), сину мій! Вчися єдиній вдячності. Вчися, сидячи вдома, літаючи шляхом, і засипаючи, і прокидаючись. Ти благо народжений, і ця наука є дочка природи твоєї... Не будь буйним! Не хапайся за хвіст минаючи голову. Приймай і обертай все на благо. Хай буде душа твоя шлунком птахів, які пісок, черепашки і камінці перетворюють собі травленням міцного свого внутрішнього жару в споживні свої соки. Невдячна і буркотлива душа є те саме, що хворий шлунок, що гидує всякою їжею..."

Для Сковороди головне у вихованні є 1) благородити, 2) зберегти вихованцеві здоров'я, 3) навчити вдячности.

Сковорода вважає, що виховник повинен керувати вихованням, а природні завдатки вихованців слід розвивати самостійним вправлюванням то діяльністю. Еродій

(Закінчення на стор. 3)

Два ювілеї Срібної Землі

11-12-го березня ц. р. в Ужгороді відбулася міжнародна наукова конференція під назвою „Карпатська Україна — пролог відродження української держави", в праці якої брало участь понад 150 науковців з різних країн Европи, Америки та Австралії. На конференції, присвяченій 120-річчю від народження визначного науковця, громадського і політичного діяча Августина Волошина та 55-річчю проголошення Карпатської України, зачитано майже 50 доповідей.

Вітального листа учасникам надіслав і Президент України Леонід Кравчук, а відкрив її ректор Ужгородського університету проф. В. Сливка. Головні доповіді — про політично-юридичний статут Закарпаття в 1938-39 роках та про Августина Волошина і питання української мови в Карпатській Україні на пленарному засіданні зачитали професори Василь Маркусь з Чікаго та Павло Чучка з Ужгороду.

В другий день праця конференції продовжувалася у двох секціях: історично-політично-правовій та лінгвістично-літературно-педагогічній. В першій було зачитано 21 доповідь. До найцінніших належить доповідь Дмитра Зленка із Мюнхену, який на підставі новознайдених архівних документів міністерства закордонних справ Третього Райху розглянув ставлення Німеччини до Карпатської України. Омелян Русин із Будапешту на підставі огляду угорської преси розглянув ставлення Угорщини до цієї республіки. Цікавими були і доповіді про Карпатську Україну ужгородських науковців: Василя Ходанича, Василя Ганчина, Василя Зілгалова, Володимира Задорожнього, Степана Бобиця, Василя Палька та інших.

В другій секції переважали доповіді про різні аспекти діяльности Августина Волошина. Василь Німчук, Борис Галас та Татама Розумник представили його як мовознавця, Олекса Мишанич — як літературознавця, Йосип Баглай, як засновника театру, Тетяна Беднаржова, Федір Куля, Йосип Данилич та Василь Гомонай, як педагога, Ганна Божук та Юлія Зейкан — як журналіста, Іван Сенько — як фольклориста, Олена Ганич — як організатора жіночого руху тощо. Автор цих рядків розповів про взаємини А. Волошина із Степаном Клочураком.

В імені Центральної управи Світового Братства „Карпатська Січ" в ЗСА на конференції виступив Олександер Палаташ, уроженець Заріччя. Він закликав присутніх до побудови пам'ятника карпатським січовикам у Хусті, упорядкування їхніх могил, видання публікацій про Карпатську Січ, заснування меморіяльного музею, стипендій при УДУ тощо. На всі ці акції управа Світового Братства охоча дати солідну фінансову підтримку, яку О. Палаташ привіз із собою.

На конференції згадувалися і матеріяли про репресування А. Волошина, знайдені в архівах КГБ. Ці матеріяли покищо не вивчені. Їх напевно буде проаналізовано на науковій конференції, присвяченій 50-літтю від смерти А. Волошина, яка відбудеться у березні наступного року.

Складовою частиною конференції були і спогади родичів та учнів А. Волошина. Серед учасників конференції була і племінниця А. Волошина — Сестра-василіянка Ема Дутко, яка нині живе на Пряшівщині.

У третій день учасники конференції побували на місцях, пов'язаних з Карпатською Україною 1938-39 рр. У Виноградові вони брали участь у відкритті пам'ятної дошки в честь тринадцятьох учнів учительської семінарії, що поклали життя в боротьбі з хортівськими військами. Ці імена розшукав і зберіг для історії пряшівський музикознавець Юрій Костюк, який був учнем та професором даної семінарії. На Красному Полі учасники конференції поклали вінок на могилі загиблих героїв, а в Хусті оглянули будинок школи, в якій 15-го березня 1939 року відбувся Сойм Карпатської України.

На місцях боїв за незалежність Карпатської України відбулися політичні віча, на яких виступали, головним чином, гості з Галичини, що прибули на це свято десятьма автобусами. Автобус з пластунами з Ужгороду застряг у дорозі із-за саботажу. „Хтось" насипав піску до бензини, що вивело його із ходу. Серед гостюючих колективів був і самодіяльний хор з Ходорова, який дав чудові концерти стрілецьких пісень. Із виступів присутнім надовго запам'ятаються зворушливі розповіді безпосередніх учасників березневих подій 1939 року (Фекета, Сочка, М. Жупа) та довгорічних в'язнів сталінських таборів (М. Хондона, М. Дудикевича, М. Куця). В усіх трьох місцях (Виноградова, Красне Поле, Хуст) Єпископ І. Маргитич відслужив Панахиди за душі померлих героїв та звернувся до учасників з патріотичними промовами.

Основні святкування ювілею Карпатської України відбувалися в Ужгороді та Хусті 15-го березня в день проголошення її незалежности. Вони проходили вже поза програмою міжнародної конференції.

Конференція була вагомим внеском у справу вивчення одної з найсвітліших сторінок реґіональної історії Закарпаття. На прикладі біографії А. Волошина вона, між іншим, показала шлях національного розвитку цієї найзахіднішої галузки могутнього українського дерева — від стихійної руськости до свідомого українства.

Микола Мушинка

Ще одна українська родина удостоілася назви „Праведників нежидів"

Врочистий акт признання жидівською громадою Рочестеру, Н. Й., української родини баптистського пастора Романа Білецького звання „Праведників не — жидів Музею Яд Вашем" в Ізраїлі відбувся в неділю, 13-го березня ц. р., в просторих репрезентативних приміщеннях місцевого жидівського громадсько-релігійного центру.

Пастор Р. Білецький та його батьки Левко й Маруся з околиць Івано-Франківського (к. Станіславівщини) переховували під час німецької окупації Галичини групу 24 жидів у лісі, в якому викопала два підземні сховища, що їх жартома називали „палацес", та забезпечували їх пожильців харчами, одягом та предметами повсякденного вжитку.

Коли згодом німці довідалися про це лісове сховище, родина Білецьких з батьками, рискуючи власним життям, дала жидам притулок у своєму приватному домі.

• • •

Завдяки рочестерській українській активістці Валі Макогон, яка має тісні контакти з місцевими активістами всіх національних груп в тому із головною діючою комітету при кагалі Елен Штайнберг та з місцевими радіо-телевізійними станціями, участь в урочистості взяло 10 нежидівських осіб, в тому шість українських.

Акт номінації відкрив головний рабин Шая Кілімнік, який сказав основну промову. Промовляли теж три інші рабини та цивільні особи жидівської громади. На кінець забрав слово пастор, який виступив у супроводі двох врятованих ним мужчин та трьох жінок з яких одна нестримно ридала зі зворушення.

Пастор детально розказав про акцію порятунку жидів. Робив це з християнської любови ближніх та з вдячности Богові, що нераз рятував його у критичних ситуаціях. Крім нього було ще багато українців, які з нараженням власного життя й своєї родини безкорисно рятували жидів. За його словами, під час німецької окупації Галичини багато українців теж втратили своє життя з німецьких рук. Окупанти вивозили молодь на примусові роботи до Райху, гестапо розстрілювало українських діячів-патріотів і партизан. Віра в Бога допомогла пасторові рятувати ближніх без уваги на національність чи віровизнання.

Слово пастора присутні прийняли постанням із місць та гучними оплесками.

На пам'ятку зустрічі пастор отримав із рук організаторів невеличку срібну таблицю з 10-ма Заповідями Божими.

Місцем цієї зворушливої церемонії була простора будівля жидівсько-релігійного і громадського та товариського життя. Складається вона з кількох невеличких кімнат для користування окремими жидівськими організаціями та кількома установами, які займаються проблематикою голокосту та з двох просторих заль — одної на імпрези й другої молитовної з великими шести свічами, які символізують шість мільйонів жертв голокосту, з вічним вогнем, таблицею 10-ти Заповідей Божих, з трьома „торами" й постаттю Мойсея.

Під час церемонії посередині імпрезової залі сиділа жидівська публіка, по правій стороні родина пастора, по лівій гості нежиди.

Після закінчення офіційної церемонійної господарі вгощали присутніх чаєм. Тоді теж українська група оточила рабина Кілімніка, який сказав, що його рід походить із східних українських земель, а його прізвище „Кілімнік" виводиться від того, що його родина від діда-прадіда займалася виробництвом килимів.

Він розповів, що під час університетських студій він часто заходив на зібрання жидівських активістів, де обговорювали жидівську проблематику, зокрема погрэми жидів української поліцією. Наша група вияснила йому, що це не відповідає історичній правді, бо за царських часів Україна була під російською окупацією й не мала власної поліції. Російський уряд позбувався жидів із своєї території, зокрема з більших міст, у яких при вході до парків були написи: „Собакам, солдатам і еврєям вход воспрещон!" Жидів спихали на територію України і там робили погроми, передягнувши поліцію в козацькі одяги.

Українські учасники церемонії порушили теж інші аспекти українсько-жидівських взаємин, з чого рабин Кілімнік був задоволений і вдячний.

За інформаціями Марії Крижанівської подав в. б.

„Вдячний Еродій"

(Закінчення зі стор. 2)

так і говорить мавпі: „...Батько народив і зростив нам посріблені крила, а я сам навчився літати..."

Моральне виховання має спиратися на відзначенні подяки: „...В подяці виховалося всяке благо, як вогонь і світло причаїлися в кремінці. Вірую і сповідаю. Бо хто може покласти руки на чуже, якщо раніше не згубить вдячність, яка вдоволяється власним своїм, котре посилається їй від Бога? З невдячности смуток, нудьга і жадоба, з жадоби заздрість, а зі заздрости лестощі, розкрадання, кровопролиття і вся пірва беззаконь..."

Природовідповідне виховання, без надмірного ідеалізування дитячої природи чи ізолювання її від суспільства, вимога вмілого, продуманого керування дитини в дусі національного виховання, вимога розвивати природні завдатки дитини шляхом діяльности та вправлювання, вимога розуміти вивчуваний матеріял і його самостійно продумувати, побіч розвивання і побільшування своїх рідних культурних дібр, традицій і критичного ставлення до „мавпування" чужини — одні з важливіших постулятів Г. Сковороди, як на той час дуже поступових і зовсім нових.

Думки нашого мандрівного філософа були пересторогою для цієї частини української суспільности, яка задивлена на московщину не добачувала її намагань знищити вповні не тільки українську освічену верству, але й народне школьництво, а з тим вповні зрусифікувати увесь народ і підкорити Москві. Події наступних років потвердили побоювання нашого мандрівного філософа, але його думки ще довгі роки мандрували між народом.

Філядельфійська Округа 30-ий раз стала чемпіоном УНС

Про діяльність Філядельфійської Округи, яка була заложена в жовтні 1939 року відомим союзовим та суспільно-громадським діячем св. п. д-ром Володимиром Галаном, на сторінках „Свободи" було багато статтей.

Цим разом згадаємо про змагання Округи за здобуття чемпіонства у приєднуванні рік-річно найбільшої кількости нових членів за останні 30 років.

Після резиґнації д-ра Володимира Галана з головства через перевантаження професійною і громадською працею 4-го листопада 1962 року, обрано нову Управу, яку очолив автор допису і яка вже під час першого засідання намітила організаційний плян на дошу мету. Завдання пляну було вплинути на Управи окремих Відділів, щоб виконували свої річні квоти, що буде запорукою організаційних успіхів. Дальше намічено підтримувати особисті контакти з Управами Відділів, а головно секретарями. Та дружня родинна співпраця увінчалася надзвичайним успіхом, а доказом служить те, що вже 1963 року бенкетом вшановано 70-річчя „Свободи", а відтак були бенкетами святочно відзначені всі десятиліття ювілеї Союзу й „Свободи". Останній надзвичайно вдалим бенкетом вшановано 90-річчя Батька-Союзу 1984 року.

Повертаюсь до організаційної ділянки. Перші два роки урядування не дали сподіваних результатів, бо 1962 року придбано 383 нові члени, а 1963-го — 393 члени. „Урожайні" роки почалися 1964 року, коли придбано 688 нових членів. Це дало запал — ентузіязм і гордість першости Округи серед усіх 30-ти округ Америки й Канади. Цей успіх був стимулом і „насінням" цілих 30 років, коли рік за рік роком Округа завжди приєднувала найбільшу кількість нових членів, незважаючи на те, що секретарі-організатори були замінені новообраними, але їхнім прицілом було й є затримати чемпіонство. На доказ того подаємо організаційні здобутки протягом останніх 30-ти років:

рік	придбано членів
1964	688
1965	615
1966	476
1967	581
1968	528
1969	643
1970	447
1971	413
1972	425
1973	576
1974	463
1975	342
1976	439
1977	459
1978	426
1979	453
1980	344
1981	432
1982	426
1983	426
1984	390
1985	307
1986	318
1987	146
1988	166
1989	230
1990	215
1991	184
1992	157
1993	245

Разом придбано .... 11,960 нових членів за 30 років відданої праці відділових секретарів, які були, є і ще довго будуть остоєю Союзу.

Для історичних даних слід згадати, що Округа об'єднує 40 відділів, які розміщені у трьох стейтах, а саме: Пенсильванії, Ню Джерзі і Делаварі, а 13 із тих відділів були закладені після приїзду нової еміграції (скитальців), почавши з 1947-48 років, а саме:

1. 430-ий Відділ Товариство „Дністер" заложений 1948 року, заложили інсп. Осип Бакай і мгр Роман Дяків.

2. 479-ий Відділ Товариство „Крути" заложений 1952 року, заложили Михайло Мізак, Володимир Обущак, Михайло Галамай і Михайло Куриляк.

3. 153-ій Відділ ім. Луки Мишуги заложений 1954 року, а заложив Іван Одежинський й інж. Іван Скіра при співпраці дивізійників.

4. 424-ий Відділ пам'яті „Героїв Крут" заложений 1954 року, засновник проф. Володимир Басюк.

5. 48-ий Відділ ім. Тараса Шевченка в Редінгу заложений 1964 року. Заложив Степан Гавриш при помочі Степана Івасечка, Степана Волянського, Юрія Білика, Миколи Дубика і Михайла Когута.

6. 231-ий Відділ ім. Кардинала Йосифа Сліпого в Кемдені заложив Степан Гавриш 1965 року при помочі мгра Івана Бодревича й Івана Строчана.

7. 216-ий Відділ Пластовий ім. Лева Сірого заложений 1965 року заходом Івана Одежинського і Степана Гавриша.

8. 10-ий Відділ „Другий Відділ Українських Євангеликів-Баптистів" заложив Степан Гавриш 1966 року при помочі пастора Ярослава Папроцького і Константина Хільченковського.

9. 32-ий Відділ ім. Олега Ольжича заложений 1968 року. Заложили Михайло Хомин, Іван Одежинський і Ярослав Лебідь.

10. 162-ий Відділ „Гуцули" ім. Гриця Голинського заложив 1970 року Степан Гавриш при помочі Михайла і Івана Гаврилюків.

11. 154-ий Відділ ім. Єпископа Стаха заложив 1975 року Степан Гавриш при помочі Олександра Ярьми.

12. 269-ий Відділ „Лемківська криниця" заложив 1975 року Павло Фуга.

13. 95-ий Відділ Українських Євангеликів-Баптистів ім. д-ра Жабка Потаповича заложив 1978 року Степан Гавриш при помочі пастора Івана Ковальчука.

Належить згадати і те, що Округа за організаційні успіхи в 1967, 1968 і 1969 роках одержала під час 27-ої Конвенції у Клівленді 1970 року чудовий союзовий прапор.

У 100-річній історії УНСоюзу є лише дві Округи, які за організаційні успіхи одержали прапор, а це Округа Чикаго і Округа Філядельфія. Не можна помонути й того, що за 30 років чемпіонства Округа одержала десятки почесних грамот, які є розміщені на стінах канцелярії Округи у власному домі. Тим самим Округа є єдиною в союзовій родині, що має власний дім. Треба згадати і те, що заходом Округи кожного року відбуваються Союзові Дні і останнім, 29-им вшановано 100-річчя щоденника „Свобода" 1993 року.

За жертвенну і віддану працю протягом 30-ти років, як голова Округи, висловлюю всім відділовим секретарям, організаторам та членам Управ найщирішу подяку за дружню співпрацю, яка увінчалася 30-літнім чемпіонством, за що всі ми повинні бути горді.

Тим нашим братам і сестрам, відділовим урядовцям, які не дочекалися 100-літнього ювілею Батька-Союзу, нехай буде вічна пам'ять і пам'ять про них залишиться назавжди між нами живими.

Степан Гавриш

Великоднє...

(Закінчення зі стор. 2)

малі діти. Жінки, яких звано загально „бабами" мочили тут свої коноплі і саморобні полотна. Лопіт дубових праників змішувався з перегуками жінок, худоби, дітей і котився по багнистих луках аж до границь Львівського повіту.

Кілька головатих верб на вигоні доповняло сценарій. Під ними глухий Шимко вечорами вигравав свою вічну польку. За десять грошів кожний міг там собі затанцювати.

Поланки не втішалися доброю славою серед довколишніх сіл, а зокрема Рудна, де вже, в тих часах було чимало студіюючої молоді. Поланківців прозивано загально „дикунами", „ножівниками" і т. п. Це не було без причини.

Поланки тісно були пов'язані з моїм дитинством і може ота щира наївність і примітивність примушувала мене якось їм помагати й рости разом з ними.

Продув національного відродження 1936—39 р., тим разом не поминув й Поланок...

От збирали я з дівчатами датки на свячене. Дівчата несли великий кошик, бо датки бувають часто в „сирому стані": буряки, капуста, яйця, рідко гроші. За нами тягнулася громада дітвори, а то й старші. Збірка на Поланках — небувале явище й всі цікаві, що дієтимемо в кожній хаті. Вступаємо до всіх, щоб не образити. В одній із хат повної, як маку, дітвори виносить жінка одне яйце від єдиної курочки і каже: вже третій раз дарую вам яйце, а тої України як не було — так і нема...

Ненавиджу збірок! Скільки літ проминуло — стільки води протекло у поланківській багнистій річці, а мені все, коли прошу за датком, привиджується жінка з яйцем перед хатиною і мені стає чомусь до болю прикро. Тим разом потреба вимагає збирати датки на Інститут Липинського й хоч Україна вже є, я примушена тим разом знову витягати руку за „великоднім яйцем".

Напрям...

(Закінчення зі стор. 2)

більше комп'ютерів, які постачають цілому циклові інформації, творять певний рід гнучкої виробничої системи. Гнучкість ця стосується до цілої корпорації — не тільки до машин і знаряддя. Вона не приходить природно до фабрик чи комп'ютерів — її потрібно плянувати. Це є філософія виробництва, яку керівники фірм мусять постійно і довго плекати. Її правильне вдосконалення і завершення допоможе виробничим підприємствам рости і відстояти конкурентність на світовому ринку.

Майбутність виробництва буде під впливом винаходів і екології. Нові технології, які наблизять фабрику до ринку більше, як колись, можуть це змінити. Деякі фірми змінються еволюцією, інші винаходами. Їхня структура віддзеркалюватиме потужність, що їм дасть застосування інформаційної технології від початку до кінця ділового циклу, як також знизу вгору.

ХОЧ АМЕРИКАНСЬКІ працівники отримують менші заробітні платні та будь-які допомоги від працедавців, то, згідно з двома окремими опитами їхня настанова щодо майбутнього є дуже оптимістична. Департамент праці звітує, що припинення зросту цін за ліки та лікарняні послуги причинилися до того, що у перших трьох місяцях 1994 року не було конечним значно підвищувати згадувані пільги. А Рада конференцій, дослідна група в Ню Йорку, підтвердила, що довір'я покупців у квітні зросло до висоти, якої не було за останніх чотири роки.

ВОЙСКО ПОЛЬСЬКЕ є єдиною суспільною інституцією, яка в даний час викликає довір'я в поляків. Як свідчать останні соціологічні опитування, військо має цілковиту довіру з боку 83 відсотків громадян країни. За армією відразу йдуть польська телевізія і Католицька Церква. Уряд і парлямент користуються довір'ям ледве половини поляків. Діяльність президента Леха Валенси схвалюють лише 30 відсотків опитаних. Щодо приватних банків, то їм люди взагалі не вірять.

1-го ТРАВНЯ МИНАЄ ЧЕТВЕРТА болюча річниця смерти нашого дорогого БАТЬКА

св. п.

о. ЛЕВА ЛЮБИНСЬКОГО

Поминальні

СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

будуть відправлені:

у церкві св. Йосафата в Ню Бритен, Конн.;
у церкві св. Івана Хрестителя в Гантері, Н. Й.;
у церкві Пресвятої Трійці в Керґонксоні, Н. Й.

МАРТА ЛЮБИНСЬКА з родиною

Ділимося сумною вісткою, що в середу 27-го квітня 1994 р. відійшов у вічність наш найдорожчий ТАТО І БРАТ

бл. п.

МИКОЛА СЕМАНИШИН

ПАНАХИДА — у понеділок, 2-го травня 1994 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Hurniston у Керґонксоні Н. Й.

ПОХОРОН — у вівторок, 3-го травня о год. 10-ій ранку в церкві св. Тройці, а відтак на цвинтар в Керґонксоні.

Залишив у смутку:
доньку — СОФІЮ
брата — АНТОНА з дружиною МЕРІ і донькою МАРІЯННОЮ
та близчу і дальшу родину і приятелів в ЗСА, Канаді й Україні.

Ділимося сумною вісткою з родиною та знайомими, що дня 9-го квітня у Філядельфії, ПА відійшла від нас у Вічність на 97-му році життя наша найдорожча МАТИ І БАБУНЯ

св. п.

СОФІЯ з ЖЕЖЕЛЕВСЬКИХ ТЕРЛЕЦЬКА

ПОХОРОННІ відправи відбулися 13-го квітня в церкві св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Поліна залишила в смутку:
[illegible]

Українські...

(Закінчення зі стор. 1)

ділянці, яку досі можна було порівняти із темною добою, що відзначалася пересудами, фальшивою інформацією та байдужністю і це не так серед пересічних американців, але саме серед науковців, політиків та журналістів. Як приклад, який досі ще стан існує, д-р Б. Витвицький подавав різні джерельні матеріяли, що ними послуговуються в університетах а це відношення до Великого голоду в Україні чи до винищення 10 мільйонів українців в часі Другої світової війни. Доповідач не забув пригадати славну промову президента Джорджа Буша, прозвану „Чікен Кієв", чи не менше славну статтю знавця проблем Східньої Европи Ейбрагама Брамберга про „Погану нову Україну". Вкінці д-р Б. Витвицький ствердив відважно, що коли Билл Клінтон, Джан Мейджор чи Їцак Рабін провадять для своїх країн політику територіяльної незалежности і безпеки — це все в порядку, але коли цього самого бажають політичні провідники незалежної України, як ось її президент, це уважають проявами „українського націоналізму".

Підсумовуючи свої завваження, д-р Б. Витвицький ствердив, що така ситуація може змінитися коли Захід буде мати краще наукове та історичне знання про Україну, яке можуть дати в першу чергу серйозні студії в наукових установах. Саме до того може причинитися Колюмбійський університет, коли в ньому постійно будуть навчатись україністики нові кадри американських професіоналістів.

Іншими промовцями на бенкеті були проф. Ричард Еріксон, директор Інституту ім. Гаррімана в Колюмбійському університеті, і проф. Олександер Мотиль, його заступник, які представили програму українських студій та висловили радість, що вони будуть тепер можливі тут в Ню Йорку. Зокрема подякували вони відомому канадському українському меценатові Петрові Яцикові, який приїхав на бенкет в товаристві своєї доні Надії за дар в сумі 20,000 дол. на Фонд Українських Студій. Д-р Франк Сисин із університету Альберти підкреслив важливість такого меценатства в наукових установах, пояснюючи працю Дослідного Історичного Інституту при тому університеті ім. Петра Яцика. Він висловив також надію, що з політичними перемінами в Україні є можливість поширення таких центрів українських студій в північноамериканських університетах.

Головним промовцем на бенкеті був д-р Роберт Конквест, автор широко відомої праці про Великий голод п. з. „Жнива смутку", який, подібно як д-р Б. Витвицький, підкреслив у своєму слові довголітню мовчанку Заходу про Великий голод не лише прихильників лівих поглядів, але й західніх інтелектуалів. Це питання від недавна набирає іншого вигляду, коли стали доступні різні тайні документи з архівів КҐБ, що виразно доказують правду про злочин Сталіна відносно українського народу. На закінчення він прийшов до висновку, що найбільшими перешкодами ширення правди про Україну є низький рівень українознавчих наук та байдужість інтелектуальних кіл до пізнання українських проблем. Тому саме завданням української громади тут чи в інших західніх сферах є зробити зусилля, щоб тому станові зарадити.

На закінчення Арета Павлинська та Марко Гайда, члени Управи ФОКУУС, подякували присутнім гостям та жертводавцям за їхню участь в так конечній акції.

Окрема чепурно виготовлена книжечка з привітами від ряду українських установ і поодиноких осіб-випускників Колюмбійського університету та інших, як також з повним списком жертводавців була на руках усіх присутніх, як ще один доказ добре переведеної та успішної акції. В ній находяться також імена членів Почесного комітету: д-ра Збігнєва Бжезінского, міністра культури України Івана Дзюби та проф. Юрія Шевельова, точна програма вечора і список членів ФОКУУС.

Приємно ствердити, що у списках жертводавців як і серед присутніх на бенкеті була велика група студентів, які зрозуміли важливість українських студій в цьому престижевому університеті.

Успіх цієї імпрези показався не лише в її переведенні, але також у матеріяльному приході у сумі 42,000 дол., що помітно допоможе у встановленні українських студій в Колюмбійському університеті.

Т. Бутрей...

(Закінчення зі стор. 1)

заохочуючи їх до організаційної праці, але, на жаль, не було успіху. Також інформував про те, що з сином Тарасом брав участь в Організаційних нарадах — семінарі Округ Пенсильванії, які відбулися на Оселі Ольжича в Лігайтоні. Звіт голови доповнив касир Генрі Болоський, який інформував, що сальдо каси виносить 177 дол., які одержано як бонуси за нових членів Округи в минулих роках.

Тому, що не було дискусії над звітами, голова Президії зарядив вибір Управи на біжучий рік, яку дальше очолив Т. Бутрей, секретар Т. Бутрей-Йоге і касир Г. Болоський.

Зчерги до слова запрошено головного контролера Степана Гавриша, який на вступі привітав зібраних понад 20 присутніх союзовців від Екзекутивного Комітету і при тому висловив подяку за їхню працю для Союзу. Він спеціяльно привітав секретарку 29-го Відділу Ольгу Маліщак, яка була першою головою Округи, створеної 1960 року, а будучи обласним організатором він відвідав ту Округу 29 років тому. С. Гавриш інформував про загальні справи Союзу, подаючи, що в Звітовому році придбано 1,491 членів, забезпечених на суму 14,273,287 дол., і тим самим пересічна сума забезпечення члена виносила поважну суму, а саме 9,573 дол. За цей самий час втрати членів виносили поважне число — 1,420. Говорячи про фінансовий стан то майно Союзу до суми 73,591,367 дол. Була згадка про відновлену Союзівку, видавництво та святкування 100-річчя Батька-Союзу. А у зв'язку з ювілеєм, кінчаючи доповідь, С. Гавриш апелював до членів Управи Округи, та секретарів, щоби цього року доклали всіх зусиль для виконання своєї квоти, яка виносить 35 нових членів. Якщо Округа виконає квоту, то й плян Екзекутиви буде виконаний, а саме придбання 2,000 нових членів в 1994 році.

Після доповіді присутні мали багато запитів, заторкуючи проблеми із придбанням нових членів, бажали мати інформації про працю професійних організаторів, турбувались, як відзначити ювілей Союзу.

Після дискусії вирішено, щоби Округи Пенсильванії, як Шамокін, Лігай-Веллі, Вілкс-Беррі та Філядельфія спільно відповідною імпресою відзначили 100-річчя Союзу на Ольжичівці в Лігайтоні. Щоби святкування відбулися, голови згаданих Округ повинні відбути зустріч для намічення пляну.

Тому, що Округа Скрентон, яка є в сусідстві, до якої належить чотири відділи, що разом мають біля 500 членів, не має діючого голови, то члени Управи прохають ці відділи прилучити до Округи Вілкс-Бері.

На закінчення нарад, які проходили в дружній атмосфері, обнарий голова Т. Бутрей подякував за вибір, за участь в нарадах, висловив подяку С. Гавришові, а відтак запросив всіх до традиційної перекуски.

ROXOLANA I (Ivano-Frankivsk)

